

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนเป็นฐานกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

The Relationship between School-Based Management and Learning
Organization of School under the Jurisdiction of Amnat Charoen
Primary Educational Service Area Office

อุรุพงศ์ เทศนา^{1*}

Urupong Thessana^{1*}

^{1*}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

^{1*}Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding author; E-mail: urupong.tg64@ubru.ac.th

Received 10 March 2025 Revised 28 April 2025

Accepted 24 June 2025 Available online 26 June 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ 2) เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนเป็นฐานกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารโรงเรียนเป็นฐานกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้านการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หลักการบริหารตนเองและหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาประกอบด้วย การเป็นบุคคลที่รอบรู้ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน โครงสร้างขององค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศ และการใช้ทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 40 คน ครู 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .99 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาระดับการบริหารโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม และรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. การศึกษาระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม และรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนเป็นฐานกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

4. ข้อเสนอแนะแนวทาง 1) ด้านการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารควรมีการมอบหมายงานในการบริหารไปยังฝ่ายต่าง ๆ ตามภาระงานที่ได้รับมอบหมายอย่างชัดเจนในรูปแบบคำสั่ง คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ติดตามและรับทราบผลในการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย 2) ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: การบริหารโรงเรียนเป็นฐาน, การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ABSTRACT

The research aims to 1) To study the level of School-Based Management under the Jurisdiction of Amnat Charoen Primary Educational Service Area Office. 2) To study the level of Learning Organization under the Jurisdiction of Amnat Charoen Primary Educational Service Area Office. 3) To study the relationship between School-Based Management with Learning Organization of School under the Jurisdiction of Amnat Charoen Primary Educational Service Area Office. 4) To study suggestions for guidelines for School-Based Management and Learning Organization. School-Based Management encompasses the principles of decentralization, participation, the devolution of educational authority to the public, self-management, and checks and balances. Learning Organization include fostering knowledgeable individuals, creating a shared vision, establishing effective organizational structures, utilizing information technology, and optimizing human resource management. The samples used in the research were 40 school administrators and 282 teachers. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire. The overall reliability of questionnaire was .99. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson's Product-moment Correlation Coefficient.

The research findings were as follows:

1. The School-Based Management level under the Jurisdiction of Amnat Charoen Primary Educational Service Area Office in the total of 5 aspects are overall at a high level.
2. The Learning Organization level under the Jurisdiction of Amnat Charoen Primary Educational Service Area Office in the total of 5 aspects are overall at a high level.
3. The relationship between School-Based Management and Learning Organization overall there is a positive relationship. at a very high level ($r=.99$) statistically significant at the .01 level.
4. The suggestions for guidelines 1) School administrator should assign administrative tasks to various departments according to clearly assigned tasks in the form of orders. School boards must participate in policy making. Follow up and be informed of the results of the administration of

all 4 departments. 2) should promote and develop personnel to have knowledge and ability to create work that is valuable and beneficial.

Keywords: School-Based Management, Learning Organization

บทนำ

ในโลกยุคสังคมแห่งความรู้ ยุคโลกาภิวัตน์ และยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วหน่วยงานต่าง ๆ ต้องปรับตัว เปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ และเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่ โดยเรียนรู้ให้เร็วกว่าคู่แข่ง เรียนรู้ให้สัมพันธ์กับการทำงาน และเรียนรู้เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ดีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (จักรพงษ์ สุวรรณรัตน์ 2556: 73) อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้น ส่งผลกระทบให้ทุกองค์กรต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ทุกองค์กรจึงมุ่งพัฒนาตนเองให้มีการเรียนรู้มากขึ้น จำเป็นต้องมีบุคลากรที่รอบรู้ในทุกระดับที่สามารถเชื่อมโยง คิดวิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ความรู้ให้ตรงกับปัญหาปัจจุบันมากขึ้น ดังนั้น การศึกษา จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจาก การศึกษาในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทอย่างมากในการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2560: 1)

การบริหารโรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) เป็นวิธีบริหารโรงเรียนที่เริ่มต้นในทศวรรษ 1980 เมื่อมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานจนเกิดความสำเร็จในการพัฒนาองค์การทางโรงงานและการทำธุรกิจนั้น กลยุทธ์ในการทำให้องค์การมีประสิทธิภาพในการทำงาน ควรเน้นที่การแบ่งปันความรับผิดชอบ ทำให้ได้ผลการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและได้รับความพึงพอใจจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น จึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการและวิธีการทางการศึกษาโดยนำแนวคิดนี้มาใช้ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษา โดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังแต่ละโรงเรียน โดยให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีอำนาจควบคุมกระบวนการจัดการศึกษามากขึ้น โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตร มีแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญในการบริหารโรงเรียนได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (อุทัย บุญประเสริฐ 2545: 13)

แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นวิธีการจัดการองค์กรที่เน้นการพัฒนาบุคลากรในองค์กรเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา บุคลากรในองค์กรควรมีความรู้และความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริงในสิ่งที่ทำ โดยการมุ่งมั่นพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่องด้วยกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต แนวคิดในการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความสำคัญตั้งแต่ระดับบุคลากรจนถึงระดับองค์กรที่จะต้อง มีเป้าหมายและมีระบบงานในการพัฒนาผู้นำและบุคลากรทุกคนในองค์กรไปในทางเดียวกัน โดยการส่งเสริมและยกระดับการเรียนรู้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีการพัฒนาคุณภาพคนทั้งทักษะและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานให้เต็มศักยภาพและขีด

ความสามารถที่ได้มาตรฐาน ดังนั้น คนจึงเป็นกลไกสำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพต่อไป (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2553: 11) ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างแท้จริง

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนเป็นฐานกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ซึ่งจะเป็แนวทางในการวางแผนและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด และเห็นว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการบริหารในภาพรวม มองว่าโรงเรียนจะต้องให้มีการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นทั้งระบบ มีการกำหนดเกณฑ์ กำหนดกลยุทธ์ มีลักษณะที่พึงประสงค์เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทำงานร่วมกันให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและร่วมปฏิบัติงาน สร้างความเข้าใจ มีการทำงานเป็นทีม สร้างระบบกระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ โดยจะส่งผลให้เกิดความยืดหยุ่นในองค์กรมากขึ้น ส่งเสริมให้องค์กรปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ของโลก มุ่งหวังให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญให้ก้าวไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ และนำผลการวิจัยให้ผู้เกี่ยวข้องไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนเป็นฐานกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารโรงเรียนเป็นฐานกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ภัทรารุณ มีทรัพย์มัน (2556: 19) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง แนวคิดในการจัดการศึกษาโดยการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่โรงเรียนโดยตรงให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ บริหารงานที่เป็นอิสระ มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป ภายใต้การบริหารรูปแบบคณะกรรมการ เพื่อให้การจัดการศึกษามีการเข้ามามีส่วนร่วมของทุก ๆ ฝ่ายและเพื่อให้การจัดการศึกษาตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการ (2562: 14) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาจากส่วนกลาง ไปให้สถานศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลของสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ คล่องตัว ในการบริหารและจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป โดยให้ความสำคัญแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีส่วนร่วมตัดสินใจ รับผิดชอบ วางแผน ติดตามผล พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

Wohlstetter (1995: 22) ได้ให้ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ว่า เป็นการกระจายอำนาจการควบคุมจากส่วนกลางไปยังชุมชนและโรงเรียน โดยให้คณะกรรมการโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกในชุมชนและในบางโรงเรียนมีตัวแทนนักเรียนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วยได้มีอำนาจควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนมากขึ้นและทำให้ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนนั้นเป็นที่ยอมรับได้มากขึ้น

Cheng (1996: 6) ได้ให้ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ว่า จะต้องทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนคณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ ซึ่งมารวมตัวกันเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ได้มีโอกาสจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารและการจัดการศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังหน่วยงานผู้ปฏิบัติ คือสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจ ทั้งด้านงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป เพื่อเป็นการคืนอำนาจให้กับประชาชนหรือท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง และมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

ความหมายของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ยุพา โคตะมา (2556: 16) ได้ให้ความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง องค์กรที่มีการปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง กระตุ้น อำนาจความสละสลวยให้บุคลากรได้ขยายขอบเขตการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถของตนอย่างต่อเนื่อง รวดเร็วทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร โดยบุคคลได้นำสิ่งที่ต้องการสนับสนุนด้านการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเองและทีมงาน เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายร่วมกันขององค์กร โดยการนำเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ในการเรียนรู้

ภัทรศรี อินทร์ขาว (2561: 29) ได้ให้ความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง การให้บุคคลกรทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม บุคคลกรทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ เป็นการพัฒนาทีมเป็นผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเจาะลึกเข้าไปในทุกส่วนของโครงสร้างองค์กร ทุกหน่วยงานมีผลกระทบซึ่งกันและกัน รวมถึงองค์กรควรจะสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อีกด้วย

Senge (1990: 15) ให้ความหมายว่า องค์กรที่คนขยายความสามารถอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างผลงานตามที่ตนต้องการ มีรูปแบบแนวคิดใหม่ ๆ ได้รับการเผยแพร่และปรับขยาย ซึ่งเป็นที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจใหม่ ๆ ได้อย่างอิสระ และเป็นที่ยอมรับขององค์กรมีการเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ร่วมกัน

Marquardt (1996: 30) ได้ให้ความหมายว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์กรที่มีอำนาจแห่งการเรียนรู้ มีวิธีการเรียนรู้ที่เป็นพลวัต โดยสามารถเรียนรู้จัดการใช้ความรู้เป็นเครื่องมือไปสู่ความสำเร็จควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยควบคู่ด้วย

จากที่กล่าวมาความหมายขององค์การแห่งการเรียนรู้ หมายถึง ผู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของบุคลากรภายในองค์การให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาตนเองและองค์การ มีความสัมพันธ์ของคนในองค์การที่จะเรียนรู้ร่วมกัน มีการแบ่งปันและถ่ายทอดความรู้ระหว่างกันอย่างเป็นเครือข่ายเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่มีความยั่งยืนของตนเองและองค์การ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 239 คน และครู 1,719 คน รวมประชากรทั้งหมดจำนวน 1,958 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ, 2567: 17)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยการกำหนดสัดส่วนจำนวน กลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ (Krejcie and Morgan 1970: 607-610) ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 40 คน ครูจำนวน 282 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 322 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครู ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน และแบบสัมภาษณ์ 1 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ดำเนินการคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยค่าสถิติดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
2. การวิเคราะห์ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปรความตามเกณฑ์ ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ย
3. การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนเป็นฐานกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient: r_{xy})

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เป็นรายด้าน และภาพรวม

ข้อที่	ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ด้านหลักการกระจายอำนาจ	4.36	.72	มาก
2.	ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.44	.68	มาก
3.	ด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน	4.50	.64	มาก
4.	ด้านหลักการบริหารตนเอง	4.42	.63	มาก
5.	ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล	4.53	.75	มากที่สุด
	รวม	4.45	.68	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ($\bar{X} = 4.53$) ด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ($\bar{X} = 4.50$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.44$) ด้านหลักการบริหารตนเอง ($\bar{X} = 4.42$) และด้านหลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 4.36$)

2. ผลการศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เป็นรายด้าน และภาพรวม

ข้อที่	ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้	4.43	.64	มาก
2.	ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.45	.73	มาก
3.	ด้านโครงสร้างขององค์กร	4.57	.64	มากที่สุด
4.	ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.43	.64	มาก
5.	ด้านการใช้ทรัพยากรมนุษย์	4.47	.65	มาก
	รวม	4.47	.65	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอำนาจเจริญ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านโครงสร้างขององค์กร ($\bar{X} = 4.57$) ด้านการใช้ทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X} = 4.47$) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.45$) ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ ($\bar{X} = 4.43$) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.43$)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนเป็นฐานกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนเป็นฐานกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

การบริหารโรงเรียนเป็นฐาน	การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้					
	ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ (Y_1)	ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Y_2)	ด้านโครงสร้างขององค์กร (Y_3)	ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Y_4)	ด้านการใช้ทรัพยากรมนุษย์ (Y_5)	การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Y_{total})
หลักการกระจายอำนาจ (X_1)	.97**	.95**	.95**	.94**	.96**	.97**
หลักการมีส่วนร่วม (X_2)	.97**	.97**	.95**	.95**	.96**	.97**
หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน (X_3)	.98**	.98**	.97**	.97**	.99**	.99**
หลักการบริหารตนเอง (X_4)	.99**	.96**	.93**	.99**	.98**	.98**
หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (X_5)	.94**	.96**	.98**	.91**	.95**	.96**
การบริหารโรงเรียนเป็นฐาน (X_{total})	.98**	.98**	.97**	.96**	.98**	.99**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ในภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนเป็นฐานกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูงมาก ($r_{xy}=.99$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าความสัมพันธ์เป็นรายด้านพบว่า การบริหารโรงเรียนเป็นฐานทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมากกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยด้านที่มีค่าความสัมพันธ์มากที่สุด คือ การบริหารโรงเรียนเป็นฐาน ด้านหลักการบริหารตนเอง (X_4) กับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ (Y_1) ($r_{xy}=.99$) รองลงมาคือ การบริหารโรงเรียนเป็นฐาน ด้านหลักการบริหารตนเอง (X_4) กับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Y_4) ($r_{xy}=.99$) ด้านที่มีค่าความสัมพันธ์น้อยที่สุด

คือการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (X_5) กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Y_4) ($r_{xy}=.91$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญมีการบริหารโรงเรียนเป็นฐานซึ่งเป็นหลักการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา ชุมชน ให้มีอำนาจในการจัดการ ตัดสินใจ และมีความอิสระในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเป็นการคืนอำนาจให้กับประชาชนหรือท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่า และผู้บริหารสถานศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง และมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ จึงส่งผลให้การบริหารโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ภัทรารุณ มีทรัพย์มัน (2556: 19) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง แนวคิดในการจัดการศึกษาโดยการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่โรงเรียนโดยตรงให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบบริหารงานที่เป็นอิสระ มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป ภายใต้การบริหารรูปแบบคณะกรรมการ ซึ่งจะประกอบไปด้วยผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษามีการเข้ามามีส่วนร่วมของทุก ๆ ฝ่าย และเพื่อให้การจัดการศึกษาตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกต วารสิทธิ์ (2561: 135) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารตนเองและด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

2. การศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ได้จัดให้บุคลากรในสถานศึกษาได้พยายามเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากขึ้นเพื่อความก้าวหน้าและรอบรู้ โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดความสำคัญของระบบงาน โครงสร้าง นโยบายและกระบวนการทำงาน มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีการทำงานร่วมกันเป็นทีมและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่มีความยั่งยืนของตนเองและองค์กร จึงส่งผลให้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ดาราศรีศักดิ์ (2562: 61-62) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เขต 1 พบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการมีแบบแผนความคิด และด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ หนูกันท์ ปาโส (2562: 104-106) ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ ด้านการมีแบบแผนความคิด และด้านการคิดอย่างเป็นระบบ

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนเป็นฐานกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการบริหารโรงเรียนเป็นฐานกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ มีความสัมพันธ์กัน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเกิดประสิทธิผลของสถานศึกษา ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร และชุมชนมีความอิสระในการปฏิบัติงานในแต่ละฝ่ายอย่างเต็มศักยภาพ มีการกระจายอำนาจอย่างเหมาะสม มีความสามัคคีร่วมมือกันทำงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการเรียนรู้จากสิ่งที่ผิดพลาดและปรับปรุงแก้ไข และมีการประเมินติดตามผล ยึดหลักความโปร่งใสและยุติธรรมเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบและต่อเนื่อง ผลักดันให้เกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990: 15) นิยามว่าเป็นองค์กรที่คนขยายความสามารถอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างผลงานตามที่ตนต้องการ มีรูปแบบแนวคิดใหม่ ๆ ได้รับการเผยแพร่และปรับขยาย ซึ่งเป็นที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจใหม่ ๆ ได้อย่างอิสระ และเป็นพื้นที่ซึ่งสมาชิกขององค์กรมีการเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับ เจษฎา นกน้อย และคณะ (2553: 12-13) กล่าวว่า การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้นั้นหากต้องการให้บรรลุผลสำเร็จสามารถนำกลยุทธ์การจัดการเปลี่ยนแปลงมาใช้โดยผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในองค์กรจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและมีส่วนได้รับประโยชน์จากการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้มากที่สุด ต้องมุ่งเน้นให้พนักงานในองค์กรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยมุ่งเน้นการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนความรู้ มากกว่าที่จะพยายามบังคับให้เกิดค่านิยมการเรียนรู้ในองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ เมื่อพิจารณารายข้อที่มีระดับการบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐานน้อยที่สุด คือ คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งสามารถตัดสินใจในการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายอย่างอิสระ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งมีโอกาสที่จะได้ทำงานที่ตนได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะทำให้คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งกล้าที่จะรับผิดชอบ กล้าตัดสินใจ เป็นตัวของตัวเองภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

2) ด้านหลักการมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณารายข้อที่มีระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานน้อยที่สุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาควรจัดอบรมชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้สึกรู้ว่าได้เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษา และสามารถปรับใช้ให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงของชีวิตและสังคมของผู้ใช้หลักสูตร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

2) ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่งซึ่งไม่สามารถนำมากล่าวในที่นี้ได้หมด ผู้ที่มีพระคุณอย่างสูงยิ่งผู้วิจัยขอขอบคุณอย่างยิ่งคือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาณุพงศ์ บุญธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชวนคิด มะเสนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้สมบูรณ์ที่สุดพร้อมชี้แนวทางวิจัยมาตลอด คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากบทความฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณ ตลอดทั้งผู้รวบรวมเรียบเรียงเอกสารที่ผู้วิจัยอ้างอิง ดังที่ปรากฏในบทความนี้ทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กรกต วารสิทธิ์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง. (2553). ทิศทางการจัดสวัสดิการสังคมในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ: เกียรติกรการพิมพ์.
- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ, สำนักงาน. (2567). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570. กลุ่มนโยบายและแผน.
- จักรพงษ์ สุวรรณรัตน์. (2556). การจัดการความรู้ในสถานศึกษาเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. วารสารวิชาการ, 16(1): 72-78.
- เจษฎา นกน้อย และคณะ. (2553). นานาทรรศนะการจัดการความรู้และการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรศรี อินทร์ขาว. (2561). การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างความผูกพันของพนักงานบริษัทธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ภัทรารุณ มีทรัพย์มัน. (2556). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ยุพา โคตะมา. (2556). องค์ประกอบองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2562). คู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2562. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง
- สุภาพร ดาราดีศักดิ์. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กร แห่ง การเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- หนูกันท์ ปาโส. (2562). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Base Management). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cheng, Y.C. (1996). *School Effectiveness and School-Based Management: A Mechanism for Development*. London: The Falmer Press.
- Krejcie, R.V., D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. pp. 607-610. New York: Routledge.
- Marquardt, M.J. (1996). *Building the learning organization: A system approach to Quantum improvement and global success*. New York: McGraw-Hill.
- Senge, Peter M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of The Learning Organization*. New York: Boubleday/Currency.
- Wohlstetter, P. (1995). "Getting School-Based Management Right: What Work and What Doesn't", *Journal of Right Phi Delta Kappan*. 77(1): 22-25.